

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ЯК ОСНОВА УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Успішне функціонування кожного підприємства в ринковій економіці багато в чому залежить від ефективності його управлінських рішень та, зокрема, від вміння розробити заходи, які допоможуть запобігти потенційним та реальним загрозам в довгостроковій перспективі. Відтак, їх ідентифікація та класифікація становлять основу управління економічною безпекою підприємства.

Економічній безпеці підприємства, а також питанням ідентифікації загроз у діяльності суб'єкта господарювання приділяли увагу значна кількість українських та зарубіжних вчених, серед яких слід відзначити таких, як Л. Абалкін, І. Белоусова, М. Білопольський, І. Бланк, П. Кравчук, О. Кириченко, Г. Козаченко, Ю. Лисенко, О. Ляшенко, П. Пригунов, А. Ткаченко, М. Фоміна, В. Франчук, Л. Шваб та ін. Необхідність подальших наукових пошуків обумовлена тим, що при дослідженні визначених питань виникає складність розуміння та систематизації ключових характеристик, пов'язаних із змістом та управлінням економічною безпекою підприємства, а також загроз, які негативно впливають на її стан.

Першочергово вважаємо за доцільне визначити зміст поняття «загроза економічній безпеці». На думку І. Маркіної, загроза економічній безпеці підприємства - це дія дестабілізуючих природних факторів і/або суб'єктивних, пов'язаних з недобросовісною конкуренцією та порушенням законів і норм, що може спричинити потенційні або реальні втрати для організації [2]. О. Іванків вважає, що загрозою економічній безпеці підприємства є сукупність факторів та умов, що створюють небезпеку для нормального функціонування господарюючих суб'єктів відповідно до їхніх цілей і завдань [1].

На наш погляд, під загрозами економічній безпеці підприємства доцільно розуміти явища та процеси, які деструктивно впливають чи можуть впливати на економічну систему та створювати небезпеку для її розвитку.

До основних джерел виникнення загроз економічній безпеці підприємства відносять дії зацікавлених фізичних та юридичних осіб, збіг обставин, в тому числі стан фінансової кон'юнктури на ринках досліджуваного підприємства, техніко-технологічні розробки тощо. У зв'язку з цим, існує значна кількість загроз економічній безпеці підприємства, основні з яких наведено на рис. 1

Рис. 1. Основні види загроз економічній безпеці підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [4]

Загрози економічній безпеці підприємства прийнято класифікувати за джерелами виникнення, які поділяють на зовнішні та внутрішні. Як правило, внутрішні загрози безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємства (фінансовою, інвестиційною, виробничою, збутовою тощо). Вони впливають на результати господарської діяльності. Прикладом таких загроз можуть бути: розголошення комерційної таємниці працівниками підприємства, некваліфіковані кадри, які розробляють ділові документи.

Що стосується внутрішніх загроз, то вони виникають за межами підприємства, діють в зовнішньому середовищі. Вони, як правило, пов'язані з незаконними діями конкурентів, промисловим шпигунством, крадіжкою матеріальних цінностей особами, які не є робітниками підприємства тощо.

Дана класифікація є досить поширеною, саме вона має точне теоретичне визначення та знайшла практичне застосування в сучасній економіці.

Як зовнішні, так і внутрішні загрози прямо чи опосередковано чинять негативний вплив та направлені на незаконне перешкоджання або утруднення функціонування підприємства, що в подальшому вплине на результати його фінансово-економічної діяльності. Звідси випливає потреба в захисті його об'єктів від потенційних та реальних загроз.

На рис. 2 наведені основні об'єкти, які потребують захисту від потенційних та реальних загроз на підприємстві.

Рис. 2. Об'єкти підприємства, які підлягають захисту від потенційних та реальних загроз

Джерело: сформовано автором на основі [3]

Виходячи з визначених об'єктів, доцільним виступає створення механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, який буде включати наступні елементи:

- охорона об'єктів на території підприємства та за його межами;
- створення системи перевірки персоналу при влаштуванні на роботу, переміщенні по службі тощо;
- розробка внутрішньої інструкції для персоналу на випадок виникнення непередбачуваних загроз, таких як стихійні лиха, аварії, терористичні напади тощо;
- створення так званої «кризової групи» з числа керівників, яка на випадок непередбачуваних ситуацій буде займатися управлінням об'єкта;
- створення «групи реагування», яка зможе чинити опір загрозам;
- організація взаємодії з місцевими органами влади, правоохоронними органами.

Визначивши основні види загроз економічній безпеці підприємства, робимо висновок, що загрози можуть виникнути на підприємстві неочікувано, всі вони несуть дестабілізуючий характер, впливаючи різним чином на об'єкти всередині організації. Захист об'єктів підприємства важливий на усіх стадіях його функціонування, тому формування механізму забезпечення економічної безпеки дасть змогу створити надійний захист від потенційних та реальних загроз на підприємстві.

Список використаної літератури:

1. Іванків О. Діагностика загрози економічній безпеці підприємства й напрями їх нівелювання в умовах євроінтеграційних процесів // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. №1. С. 40-45.
2. Маркіна І. А. Загрози економічній безпеці підприємства: теоретичний аспект // Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія : Економічні науки. 2017. №33. С. 130-137.
3. Сазонець І. Л. Міжнародні стандарти безпеки підприємств : навч. посіб. Рівне : Волинські обереги, 2015. 351 с.
4. Ярова Ю., Артеменко Л. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи // Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2016. №1. С. 257-263.